Bir Aktör Olarak
Tuncel Kurtiz
portresi

Türk sineması ve tiyatrosunun en güçlü aktörlerinden biri olan Tuncel Kurtiz'in ani ölümü sanat dünyasını derinden sarstı. Pek çok oyuncunun yaşadığı ve sağlığında da hiç hazzetmediği kaderi yaşadı Kurtiz ölümünde de. Ardından giden milyonların çoğu bir iki yıl önce ekrana gelen Ezel adlı dizideki Ramiz Dayı karakteriyle tanımıştı O'nu. Hâlbuki sinema ve tiyatroya bir ömür vermişti Kurtiz. Gençliğindeki ilk karşılaşmasında adeta fırtınaya tutulmuşçasına hayatını alt üst eden 'şöhret'in bu türlü yansımalarından son derece rahatsızlık duyan Kurtiz'in böylesi 'medyatik' bir uğurlamayla bu dünyadan ayrılması ayrı bir bahis konusu. Ancak Kurtiz'in kaybı kuşkusuz en çok da onu örnek alan genç kuşak oyuncuları derinden sarstı.

Oyunculuğa öğrencilik yıllarında tiyatro ile başlayan Tuncel Kurtiz, 1964 yılında sinemaya adım atar. Başlangıçta sinemaya pek ısınamayan Kurtiz, Yılmaz Güney'le birlikte yol aldığı Hudutların Kanunu, Umut gibi filmlerle sinemadaki varlığını perçinler. Yılmaz Güney'in yanı sıra Bilge Olgaç, Duygu Sağıroğlu, Yılmaz Atadeniz, Erden Kıral, Tunca Yönder, Reis Çelik gibi yönetmenlerle de çalışır. Ancak Yılmaz Güney'le olan dostluğundan dolayı daha çok onunla birlikte rol aldığı filmleri akılda kalır. Sinema tarihimizin klasikleri arasına giren Hudutların Kanunu, Umut, Otobüs, Sürü, Duvar, Işıklar Sönmesin, Tabutta Rövaşata gibi onlarca filmde rol alır. Reis Çelik'in 1996'da çektiği Işıklar Sönmesin ve 1997'de Deniz Gezmiş'in hayatını konu alan Hoşçakal Yarın filmleri adeta yeniden yıldızının parladığı dönemlerdir.

Burçak Evren, Adana Altın Koza Film Festivali için kaleme aldığı aktör Tuncel Kurtiz adlı biyografisinde Kurtiz'i şöyle tarif ediyor:

"Tuncel Kurtiz'in kişiliği ve ondan güç alan eğitilmiş ve de eğitilmeye gerek duymayan yeteneği, onu filmlerde yönetmeye çalışanlar için adeta bir tsunami gibidir. Ne ondan kaçabilir ne de karşı koyabilirsiniz. Büyüklüğü, görünüşü ve hiçbir koşulda sınır tanımayan o kendine özgü çocuksu ama gürleyen özgürlüğü ezer geçer sizi. Siz mi onu yönetirsiniz, yoksa o mu sizi yönetir, hiç bilinmez. O'nun her filminin her karesinde, kendisi adı konulmamış kuralları ile bildik, denetim ve disiplinleri asla kabullenmeyen bir başına buyrukluğu vardır çünkü.

O hangi filmde, hangi yönetmenle çalışırsa çalışsın, alır başını gider. Ama izleyeni de ardına takarak. Ne o nereye gittiğini bilir, ne de siz. Ama sonunda yanılmazsınız. Kimi zaman bizleri götürdüğü yerde hiçbir şey olmasa da... Önemli olan; düş perdesinin sonsuzluğa açık duygu, merak, acı, hüzün, sevinç, coşku dahası ne varsa onların eşliğinde bir yerlere gitmek, gidebilmek değil midir sanki.

Her filminde hem aynıdır hem de farklı. Hem tanıdıktır hem de yabancı. Aynılığı ve tanıdıklığı; değişime ve dönüşüme uğramayan ödün vermeyen kişiliği, ilkeleri önceden saptanmış oyunculuk rotasının düzgünlüğünden, yabancılığı da bizlere her filmdeki o anlatılmaz, bir çırpıda betimlenip deşifre edilmeyecek karakter yaratma zenginliğinin şaşırtmasından gelir."

Tuncel Kurtiz Türkiye'nin kültürlenmiş insan yapısındaki son örnekti. Kültürüyle sinema yapan, kültürüyle kitap okuyan, kültürüyle bir toprağın içine giren onun renklerini dışarı veren insan modelinin son örneğiydi. Artık o örnekler kalmadı.